

9 December 1950

De Heer J.J.Oltmans,
Tutein Noltheniuslaan 23,
Apeldoorn.

Zeer geachte Heer Oltmans,

Het was de Heer v.d.Maden en mij een groot genoegen met
Uw kring kennis te maken. Bijgaand zenden wij U de zo goed mogelijk
gereconstrueerde tekst van onze betogen.

Hoogachtend,

9 December 1950

De Heer J.J.Oltmans,
Tutela Wolthuislaan 23,
Apeldoorn.

Zeer geachte Heer Oltmans,

Het was de Heer v.d.Maden en mij een groot genoegen met
Uw kring kennis te maken. Bijgaand zenden wij U de zo goed mogelijk
gereconstrueerde tekst van onze betogen.

Hoogachtend,

HET NIJVERHEIDSONDERWIJS VOOR JONGENS EN MEISJES, GEZIEN IN
HET LICHT VAN DE BEVOLKINGSAANWAS EN INDUSTRIALISATIE

De oorlog heeft Nederland voor ernstige economische problemen gesteld. Hij heeft enerzijds het proces van het onafhankelijk worden van Indonesië zodanig versneld, dat nu de band met dit gebied zeer los is geworden, waardoor naar alle waarschijnlijkheid minder inkomsten uit dit land zullen kunnen worden betrokken. Bovendien heeft hij geleid tot een sterke verarming van een onzer belangrijkste afnemers en leveranciers, t.w. Duitsland, terwijl hij tenslotte ons bezit aan kapitaalgoederen aanzienlijk heeft verminderd. Dit alles heeft er toe bijgedragen dat er een aanmerkelijk tekort is in de betalingsbalans.

Daarbij komt nog dat de bevolkingstoename van Nederland, in vergelijking tot die van andere West-Europese landen, sterk is. Er moet dus om verschillende redenen worden gezocht naar nieuwe bestaansmogelijkheden voor ons volk. In verband met de kleine oppervlakte is het niet waarschijnlijk dat deze zullen kunnen worden gevonden in de landbouw. Ook de nieuwe inpolderingen zijn niet in staat een belangrijk aantal mensen op te nemen. Men moet dan ook aannemen dat het aantal personen in de landbouw werkzaam ten hoogste ongeveer gelijk zal kunnen blijven.

Wat de mogelijkheden in de handel betreft moet worden gerekend met de omstandigheid dat de wereldhandelswegen niet meer zodanig langs ons land lopen, als vroeger het geval was. Men denke aan de rechtstreekse handel tussen het Verre Oosten en Amerika, die zich meer en meer ontwikkelt, terwijl in het algemeen ook Amerika meer en meer het centrum wordt van de wereld-economie en de plaats van Europa in verschillende opzichten gaat innemen. Uiteraard zullen wij moeten tonen wat wij kunnen, doch ook hier liggen de mogelijkheden niet zo gunstig.

De voornaamste mogelijkheid, die voor ons openstaat, is die van de industrialisatie. Opdat echter een belangrijk aantal mensen in de industrie een bestaan zouden kunnen vinden, moet aan een aantal voorwaarden voldaan zijn gelegen op het gebied 1) van scholing en vorming, 2) van de kapitaalvorming, en 3) van de afzetmogelijkheden.

Wat de scholing en vorming betreft zal het nodig zijn dat ons volk, meer dan tot nu toe, technici oplevert van hoog tot laag, dus dat er meer vaklieden, middelbare technici en ingenieurs worden opgeleid. De betekenis van het nijverheidsonderwijs hierbij is duidelijk. Het zal daarbij overigens mede gaan om het opvoeden van ons volk in het algemeen tot een grotere waardering van de technische arbeid. Veel te veel nog bestaat de neiging bij ouders, die hun kinderen willen laten vooruitkomen, het te zoeken in kantoorarbeid. Ten dele ligt dat hieraan dat de man met het witte

De oorlog heeft Nederland voor ernstige economische problemen gesteld. Hij heeft enerzijds het proces van het onafhankelijk worden van Indonesië zodanig versneld, dat nu de band met dit gebied zeer los is geworden, waardoor naar alle waarschijnlijkheid minder inkomsten uit dit land zullen kunnen worden betrokken. Bovendien heeft hij geleid tot een sterke verarming van een onzer belangrijkste afnemers en leveranciers, t.w. Duitsland, terwijl hij tenslotte ons bezit aan kapitaalgoederen aanzienlijk heeft verminderd. Dit alles heeft er toe bijgedragen dat er een aanmerkelijk tekort is in de betalingsbalans. Daarbij komt nog dat de bevolkingstoename van Nederland, in vergelijking tot die van andere West-Europese landen, sterk is. Er moet dus om verschillende redenen worden gezocht naar nieuwe bestaansmogelijkheden voor ons volk. In verband met de kleine oppervlakte is het niet waarschijnlijk dat deze zullen kunnen worden gevonden in de landbouw. Ook de nieuwe inonderingen zijn niet in staat een belangrijk aantal mensen op te nemen. Men moet dan ook aannemen dat het aantal personen in de landbouw werkzaam ten hoogste ongeveer gelijk zal kunnen blijven. Wat de mogelijkheden in de handel betreft moet worden gerekend met de omstandigheid dat de wereldhandelswegen niet meer zodanig langs ons land lopen, als vroeger het geval was. Men denke aan de rechtstreekse handel tussen het Verre Oosten en Amerika, die zich meer en meer ontwikkelt, terwijl in het algemeen ook Amerika meer en meer het centrum wordt van de wereld-economie en de plaats van Europa in verschillende opzichten gaat aanmerken. Uiteraard zullen wij moeten tonen wat wij kunnen, doch ook hier liggen de mogelijkheden niet zo gunstig. De voornaamste mogelijkheid, die voor ons openstaat, is die van de industrialisatie. Opdat echter een belangrijk aantal mensen in de industrie een bestaan zouden kunnen vinden, moet aan een aantal voorwaarden voldaan zijn gelezen op het gebied 1) van scholing en vorming, 2) van de kapitaalvorming, en 3) van de afzetmogelijkheden. Wat de scholing en vorming betreft zal het nodig zijn dat ons volk, meer dan tot nu toe, technisch oplevert van hoog tot laag, dus dat er meer vaklieden, middelbare technici en ingenieurs worden opgeleid. De betekenis van het nijverheidsonderwijs hierbij is duidelijk. Het zal daarbij overigens mede gaan om het opvoeden van ons volk in het algemeen tot een grotere waardering van de technische arbeid. Veel te veel nog bestaat de neiging bij ouders, die hun kinderen willen laten voortkomen, het te zoeken in kantoorarbeid. Ten dele ligt dat hieraan dat de man met het witte

boordje maatschappelijk meer waardering vindt dan de man in de overall. Van dit vooroordeel moeten wij ons volk afhelpen en wanneer dit lukt, zal ook daardoor de neiging zich tot de technische vakken te wenden toenemen. Doch ook de belangstelling van de arbeider zelf voor zijn werkstukken en zijn taak mag nog weleens worden verhoogd. In dat opzicht steken de Amerikaanse arbeiders bepaald gunstig af bij de Nederlandse; de goede niet te na gesproken.

De industrialisatie zal daarnaast zware eisen stellen aan de kapitaalvorming, die overigens in de laatste tijd ongeveer 20% van het nationale inkomen vormt, hetgeen niet onbevredigend is. Ook de kwestie van het vinden van afzetgebieden is verre van eenvoudig. De cijfers in de Industrialisatienota genoemd zijn zo goed mogelijk gebaseerd op wat men meent dat in de komende jaren aan het buitenland kan worden verkocht. Wil dit programma echter gerealiseerd worden, dan zal het terdege nodig zijn dat de Nederlandse producenten goedkoop produceren en goed produceren. Deze beide eisen betekenen ook een en ander voor de personen die door het nijverheidsonderwijs worden afgeleverd. Bij hen ook moet het inzicht bestaan dat voor Nederland een levenskwestie gelegen is in het leveren van goedkope goederen (men denke aan de concurrentie van Duitsland) en van goederen van goede kwaliteit (men denke aan de producten van Zweden, Zwitserland en Amerika).

Het is dus wel duidelijk dat voor het nijverheidsonderwijs in de komende jaren een zeer belangrijke taak is weggelegd.

hoordje maatschappelijk meer waardering vindt dan de man in de overal. Van dit vooroordeel moeten wij ons volk afhelpen en wanneer dit lukt, zal ook daardoor de neiging zich tot de technische vakken te wenden toenemen. Doch ook de belangstelling van de arbeider zelf voor zijn taak mag nog wel eens worden verhoogd. In dat opzicht steken de Amerikaanse arbeiders bepaald gunstig af bij de Nederlanders; de goede niet te na gesproken.

De industrialisatie zal daarnaast zware eisen stellen aan de kapitalvorming, die overigens in de laatste tijd ongeveer 20% van het nationale inkomen vormt, hetgeen niet onbevredigend is. Ook de kwestie van het vinden van afzetgebieden is verre van eenvoudig. De cijfers in de Industrialisatielists genoemd zijn zo goed mogelijk gebaseerd op wat men meent dat in de komende jaren aan het buitenland kan worden verkocht. Wil dit programma echter gerealiseerd worden, dan zal het tergeve nodig zijn dat de Nederlandse producenten goedkoop produceren en goed produceren. Deze beide eisen betekenen ook een en ander voor de personen die door het nijverheidsonderwijs worden afgeleverd. Bij hen ook moet het inzicht bestaan dat voor Nederland een levenskwestie gelegen is in het leveren van goedkope goederen (men denke aan de concurrentie van Duitsland) en van goederen van goede kwaliteit (men denke aan de producten van Zweden, Zwitserland en Amerika).

Het is dus wel duidelijk dat voor het nijverheidsonderwijs in de komende jaren een zeer belangrijke taak is weggelegd.